

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta ottaa kantaa väliraportissa esitettyihin asioihin.

Eri sektoreilla jo tapahtunutta ja tulevaisuudessa tarvittavaa kehitystyötä on kuvattu väliraportissa laajasti. Julkisten, sähköisten asiointipalvelujen näkökulmasta on huomioitava jo esitetyn lisäksi, että mahdollisuudet myös muiden asiointikanavien käyttöön on oltava. Kehitettäessä digitaalisia palveluja laajamittaisesti on pidettävä mielessä jatkossakin eri asiakasryhmien erilaiset tilanteet ja mahdollisuudet; esimerkiksi elinkeinonharjoittajilta voitaneen edellyttää suurempaa digitaalisten palveluiden käyttöastetta kuin kansalaisilta.

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Esitetyt toimet tavoitteiden toteuttamiseksi ovat yhtäältä hyvin konkreettisia ja toisaalta liikkuvat hyvin abstraktilla ja laajalla tasolla. Tavoitteisiin vastaamiseksi ja realististen toimien toteuttamiseksi toimenpide-ehdotuksia olisi mahdollisuuksien mukaan konkretisoitava ja laaja-alaiset toimenpide-ehdotukset olisi hyvä pilkkoa pienemmiksi kokonaisuuksiksi tavoitteiden toteuttamisen ja seuraamisen näkökulmasta.

Väliraportissa on käsitelty lähinnä nimellisesti digitaalisiin palveluihin liittyviä sosiaalisia vaikutuksia. Yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta heikentäviä tekijöitä ovat osaamisen ja kustannusten lisäksi esimerkiksi motivaatioon, jaksamiseen ja uset syrjäytymiseen liittyvät tekijät. Toimenpide, joka kohdistuisi digiosaamiseen panostamiseen syrjäytymisvaarassa oleviin henkilöisiin puoltaisi paikkaansa. Myös yhdenvertaisuuden näkökulmaa tulisi laajentaa nykyisestä.

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpide-ehdotusten tulee olla konkreettisia, ymmärrettäviä ja sellaisia, että niiden toteuttamista voidaan seurata kullekin toimenpiteelle sopivilla mittareilla.

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Digitalisaation edistämisen ohjelma (valtiovarainministeriö) ja sen eri hankkeet, kuten YritysDigi-hanke.

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke (valtiovarainministeriö).

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

THL ottaa kantaa ja osallistuu jo nykyisin laajamittaisesti digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin. THL osallistuu jatkossakin aktiivisesti laitoksen toimintaan liittyviin hankkeisiin.

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digitaalisten toimintamallien kehittämisessä erityisesti automatisoidussa päätöksenteossa on otettava huomioon viranomaisten erilaiset tarpeet ja automatiikkaa rajoittavat seikat. Kehityssuunnitelmiin vaikuttaa myös Euroopan Unioonin yleisessä tietosuojaa-asetuksessa ilmaistut automaattista päätöksentekoa koskevat rajoitteet. Automaattinen päätöksenteko sopii erityisen hyvin rutiininomaisiin tehtäviin, joissa riski väärään päätökseen on vähäinen (vrt. tavanomaiset automaattiset päätökset vakuutusyhtiöissä). Viranomaisilla, joissa päätösten tekeminen ei perustu laajamittaisesti samalla tavalla toistuviin tapauksiin, kuten THL:ssa, ei ole mahdollisuutta hyötyä täysmittaisesti automaattisen päätöksenteon digitaalisista ratkaisuista.

Hallinnon keventämisen (toimenpide-ehdotuksen kohdat 26, 27 ja 28) osalta on huomattava, että eri hallinnonalat ja kaikki viranomaiset kattava asiointiportaali on kunnianhimoinen tavoite samoin kuin tietojen saumaton ja tietoturvallinen välittyminen viranomaiselta toiselle. Asiointiin helpottumisen

ja tehostumisen näkökulmasta tällainen kehitys on toivottavaa ja hyvin perusteltua tapauksissa, joissa viranomaisen tekee päätöksiä asiakkaan asiointiin perustuen.

Kuitenkin sellainen asiointitarve, joka koskee vain yhtä viranomaista, on tyypillisesti konsultatiivista tai on luonteeltaan sellaista ettei tietoja käsitellä muualla, edellyttää viranomaiselta edelleen muitakin asiointikanavia ja asiointin tapoja. Viranomaisten yksilöllinen palvelujen tarjoama on siten otettava huomioon toimenpide-ehdotusten toteuttamisen suunnitelmissa.

Yleisesti ottaen digitaalisia palveluja kehitettäessä on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että niiden tulee vastata kulloinkin esillä olevaan tarpeeseen mahdollisimman kustannustehokkaasti (edullisesti). Jos kustannukset ovat hyötyjä korkeammat, tulee asiaa tarkastella kriittisesti.

Selvityksessä tai toimenpiteissä ei ole otettu huomioon digitalisaation mahdollisesti mukanaan tuomaa yksinäisyyttä.

Kasvokkain saatavan palvelun varmistaminen puuttuu kokonaisuudesta. Vain digitaalisesti käytettävissä olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut voivat vaikeuttaa heikommassa asemassa olevien asiakasryhmien tilannetta entisestään. Julkisten palvelujen saatavuus tulee turvata myös niille henkilöille, jotka eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluja. Tällaisia ryhmiä voivat olla esimerkiksi osa maahanmuuttajista, ikääntyvistä ja sosiaalisesti marginalisoiduista väestöryhmistä.

Jormanainen Vesa
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL